

Laima Okunevičiūtė Neverauskienė
Julija Moskvina
Arūnas Pocius

Lietuvos darbo rinkos pokyčiai ekonomikos krizės sąlygomis ir darbo rinkos politikos priemonių vertinimas

ISBN 978-9955-531-42-5

9 789955 531425

Turinys

Ivadas	8
---------------------	---

1. Darbo rinkos raidos ypatumai, jos rodiklių diferenciacija ir struktūra. Darbo rinkos pokyčiai ekonominės krizės sąlygomis	13
---	----

1.1. Darbo rinkos struktūros demografinė kaita	14
1.2. Darbo pasiūlos (bedarbių skaičiaus) struktūros pokyčiai, atsižvelgiant į skirtingų gyventojų grupių padėties darbo rinkoje pokyčius.....	19
1.2.1. Darbo pasiūlos struktūros pokyčiai.....	19
1.2.2. Nedarbo lygio pokyčiai pagal tikslines gyventojų grupes.....	30
1.3. Darbo paklausos struktūros vertinimai. Tikslinių grupių darbo paklausos diferenciacija, atsižvelgiant į užimtumo ir aktyvumo lygio rodiklių skirtumus	56
1.4. Darbo pasiūlos ir paklausos neatitikimo analizė.....	65

2. Aktyvios darbo rinkos politikos (ADRP) priemonių poveikis pažeidžiamų gyventojų grupių padėčiai darbo rinkoje. ADRP priemonių vertinimo teoriniai klausimai	89
--	----

2.1. Pažeidžiamų gyventojų grupių užimtumą skatinančios priemonės	91
2.1.1. Pažeidžiamų gyventojų grupių socialinė įtrauktis, aktyvinimas ir užimtumas.....	91
2.1.2. Darbo rinkos intervencijos	107
2.1.3. Pasyvios darbo rinkos politikos priemonės.....	109
2.1.4. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės	116
2.1.5. Lietuvoje taikomos darbo rinkos politikos priemonės ir jų tikslinės grupės.....	126
2.2. ADRP priemonių vertinimo problematika	134
2.2.1. Vyraujantys ADRP priemonių vertinimo požiūriai.....	134
2.2.2. ADRP priemonių vertinimo metodų pasirinkimo problematika.....	141
2.2.3. ADRP priemonių vertinimas socialinio naudingumo požiūriu	147
2.2.4. ADRP priemonių vertinimo kriterijai ir metodai. Tyrimo metodologija	152
2.2.5. ADRP poveikio darbo rinkai vertinimo metodika. Makrolygmuo	163

3. Lietuvos aktyvios darbo rinkos politikos priemonių vertinimas	185
---	-----

3.1. ADRP priemonių dalyvių dinamika ir struktūra	186
3.1.1. Nukreiptųjų į ADRP priemones dinamika	187

3.1.2. Nukreipimų į atskiras ADRP priemones struktūra	191
3.1.3. Nukreipimas į ADRP priemones pagal bedarbių grupes	196
3.2. ADRP priemonių efektyvumas socialinės įtraukties požiūriu	212
3.2.1. Apibendrintų atskirų tyrimų rodiklių sisteminimas ir grupavimas	212
3.2.2. Užimtumo statusas	226
3.2.3. Įsidarbinimo galimybių didinimas	235
3.2.4. Dalyvavimas socializacijos procese	238
3.3. ADRP priemonių įgyvendinimas teritorijose	253
3.3.1. Didesnio nedarbo šalies teritorijos	253
3.3.2. ADRP priemonių įgyvendinimas didesnio nedarbo teritorijose	266
3.3.3. Įsidarbinimą priemonėms pasibaigus lemiantys veiksniai	295
3.4. Darbo rinkos politikos priemonių dalyvių dinamika ir struktūra, atsižvelgiant į makroekonominčius procesus šalyje	306
3.4.1. Makroekonominės ADRP priemonių įgyvendinimo sąlygos	306
3.4.2. ADRP priemonių poveikis darbo rinkai (užimtumui) įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis	320
3.4.3. ADRP priemonių efektyvumo (ekonominio naudingumo) vertinimo galimybės	333

3.5. Darbo rinkos politikos priemonių, iš dalies finansuojamų Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF) lėšomis, poveikio tikslinių grupių užimtumui vertinimas	356
3.5.1. EGF priemonių vertinimo rezultatai	356
3.5.2. Projektų dalyvių įsidarbinimo galimybes mažinantys veiksniai	369
3.5.3. Projektų metu įgyvendintų priemonių poveikis tikslinių grupių atstovams	371
3.5.4. Priemonių finansavimas	387
3.5.5. Pagrindinės EGF projektų įgyvendinimo problemos	393

4. Apibendrinimas

4.1. Darbo rinkos raidos ypatumai, jos rodiklių diferenciacija ir struktūra. Darbo rinkos pokyčiai ekonomikos krizės sąlygomis	398
4.2. ADRP priemonių dalyvių dinamika ir struktūra, atsižvelgiant į makroekonominčius procesus šalyje	404
4.3. ADRP priemonių poveikis darbo rinkoje pažeidžiamoms gyventojų grupėms	415
4.4. ADRP priemonių efektyvumas socialinės įtraukties požiūriu ir metodologinės vertinimo prielaidos	417
4.5. ADRP poveikio darbo rinkai vertinimas	423
4.6. Darbo rinkos politikos priemonių, iš dalies finansuojamų Europos prisitaikymo prie globalizacijos	

padarinių fondo (EGF) lėšomis, poveikis tikslinių grupių užimtumui	436
4.7. Rekomendacijos dėl darbo rinkos politikos priemonių efektyvumo didinimo skirtingomis ekonomikos raidos sąlygomis.....	444
Literatūra	455
Summary	512

yra svarbus aktyvių priemonių poveikio darbo rinkai vertinimo instrumentas. ADRP vertinimo metodikos naujumo elementus sudaro lyginamosios analizės metodo taikymo galimybių praplėtimas (pastarosios leidžia atskleisti specifinius aktyvių priemonių taikymo skirtumus, esant įvairioms ekonomikos raidos ciklo sąlygoms); regresinės analizės metodo taikymas, derinant jį su įprastinės analizės metodais; kompleksinio požiūrio formavimas bedarbių dalyvavimo ADRP priemonėse galimybių kaitai, pastarąją siejant su bendru šalies gyventojų aktyvumo raidos kontekstu.

Monografijoje pateikti analizės, vertinimų ir tyrimų rezultatai reikšmingi ne tik dėl naujumo – jie padeda kurti naują požiūrį į aktyvią užimtumo politiką šalyje. Atliktas darbas sudaro pagrindą aktyvios darbo rinkos politikos priemonių veiksmingumo stebėsenos sistemai, atsižvelgiant į skirtingas ekonomikos raidos sąlygas, šalyje tobulinti.

* Autoriai: Laima Okunevičiūtė Neverauskienė – socialinių mokslų daktarė, Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorė; Julija Moskvina – socialinių mokslų daktarė, Lietuvos socialinių tyrimų centro vyresnioji mokslo darbuotoja; Arūnas Pocius – socialinių mokslų daktaras, Lietuvos socialinių tyrimų centro vyresnysis mokslo darbuotojas.

Darbo rinkos raidos ypatumai, jos rodiklių diferenciacija ir struktūra. Darbo rinkos pokyčiai ekonomikos krizės sąlygomis

Laima Okunevičiūtė Neverauskienė, Julija Moskvina, Arūnas Pocius.

Lietuvos darbo rinkos pokyčiai ekonomikos krizės sąlygomis ir darbo rinkos politikos priemonių vertinimas: monografija. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras, 2019. 520 p.

ISBN 978-9955-531-42-5

Monografijoje analizuojami nacionalinės darbo rinkos pokyčiai ekonomikos krizės sąlygomis, pristatomi aktyvios darbo rinkos politikos priemonių vertinimo metodologiniai ir praktiniai klausimai. Leidinyje pateikiami situacijos darbo rinkoje būklės ir pokyčių kompleksinės analizės rezultatai, atskleidžiami darbo rinkos ypatumai, pristatoma atlikta darbo rinkos politikos priemonių dalyvių dinamikos ir struktūros analizė, atsižvelgiant į makroekonominį procesą šalyje, diskusiniu aspektu išnagrinėta ir pristatoma užsienio šalių bei Lietuvos mokslininkų patirtis tiriant aktyvios darbo rinkos politikos priemonių efektyvumą, pagrįsti Lietuvos situacijai adekvatūs šių priemonių vertinimo būdai ir kriterijai, parengta aktyvios darbo rinkos politikos priemonių darbo rinkai vertinimo metodika ir jos pagrindu įvertintas šių priemonių poveikis šalies darbo rinkai skirtingomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis, įvertintas atskirų aktyvios darbo rinkos politikos priemonių efektyvumas socialinės atskirties požiūriu, nustatytas šių priemonių poveikis darbo rinkoje pažeidžiamoms gyventojų grupėms. Monografija yra tarpdisciplininio pobūdžio. Monografijoje pateikti analizės, vertinimų ir tyrimų rezultatai reikšmingi ne tik dėl naujumo – jie padeda kurti naują požiūrį į aktyvią užimtumo politiką šalyje. Atliktas darbas sudaro pagrindą aktyvios darbo rinkos politikos priemonių veiksmingumo stebėsenos sistemai, atsižvelgiant į skirtingas ekonomikos raidos ciklo sąlygas, šalyje tobulinti.

Laima Okunevičiūtė Neverauskienė,
Julija Moskvina, Arūnas Pocius

**Lietuvos darbo rinkos pokyčiai
ekonomikos krizės sąlygomis ir darbo rinkos
politikos priemonių vertinimas**
Monografija

**Changes of Lithuanian Labour Market
in the Conditions of Economic Crisis and the Evaluation
of Labour Market Policy Measures**
Monograph

37,15 aut.l.

Leidėjas *Lietuvos socialinių tyrimų centras*
(A. Goštauto g. 9, LT-01108 Vilnius)
Spausdino UAB „*In Flexum*“